

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009
5. volební období

432.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 52. schůze konané dne 21. května 2009

k Návrhu rámcového rozhodnutí Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV /kód dokumentu 8151/09, KOM(2009) 136 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministryně spravedlnosti Mgr. Tomáše Bočka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Soni Markové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Pavel Vanoušek v. r.
ověřovatel výboru

Soňa Marková v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

DOKUMENT 8151/09

Návrh rámcového rozhodnutí Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV

**KOM(2009) 136 v konečném znění, kód Rady 8151/09
Interinstitucionální spis 2009/0050/CNS**

- **Právní základ:**
Čl. 29, 31 odst. 1, čl. 34 odst. 2 Smlouvy ES.
- **Datum zaslání Radě EU:**
25. 3. 2009
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
30. 3. 2009
- **Datum projednání ve VEZ:**
15. 4. 2009 (1. kolo)
- **Procedura:**
Konzultační.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 14. 5. 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 18. 5. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Obchodem s lidmi se podle mezinárodní definice má na mysli jednání, kterého se dopustí ten, kdo využije něčího omylu nebo závislosti, či ten, kdo použije lsti, výhrůžky nebo násilného donucení k tomu, aby muže či ženy bylo využito k otroctví, nevolnictví, nebo k sexuálnímu či jinému vykořisťování¹.

Za hlavní globální příčinu obchodu s lidmi je považována nerovná distribuce bohatství na světě. Faktory, jež dále přispívají k existenci obchodu s lidmi, jsou slabý sociální systém, feminizace chudoby a migrace, přetrvávající nerovnost příležitostí mezi muži a ženami a nízké možnosti legální pracovní migrace.

Obchod s lidmi je po obchodu s drogami nejlukrativnější formou nelegálního byznysu. Vzhledem ke skrytému charakteru tohoto jednání lze obtížně odhadnout počet obětí

¹ Např. odebírání lidských orgánů za účelem obchodu.

obchodu s lidmi. Podle odhadů Mezinárodní organizace práce celosvětově počet obětí dosahuje hranice 12,3 miliónu².

Podle každoroční zprávy³ amerického Úřadu pro monitoring a potírání obchodu s lidmi je Česká republika hodnocena jako země, která splňuje minimální standardy pro boj proti obchodu s lidmi. Podle doporučení tohoto úřadu by české orgány činné v trestním řízení měly uplatňovat tvrdší sankce za trestné činy spojené s obchodováním s lidmi a zároveň by mělo být prohlubováno vzdělání a povědomí orgánů činných v trestním řízení o této trestné činnosti.

Pozornost tomuto jevu věnuje i Rada Evropy, v jejímž rámci byl vytvořen Výbor pro boj proti obchodování s lidmi⁴ a uzavřena *Úmluva o boji proti obchodu s lidskými bytostmi*⁵.

Za účelem boje proti tomuto fenoménu přijala EU určitá legislativní opatření. Jedná se zejména o *rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV ze dne 19. července 2002 o boji proti obchodování s lidmi a plán EU týkající se osvědčených postupů, norem a způsobů práce pro boj proti obchodu s lidmi a jeho předcházení (2005/C 311/01)*. Hlavním cílem těchto opatření je především prevence a stíhání obchodu s lidmi a ochrana obětí, zejména dětí. Instituty sloužící k ochraně obětí obchodování s lidmi se vyskytují také v dalších legislativních, zejména trestněprávních opatřeních EU.

- **Obsah a dopad:**

Návrh rámcového rozhodnutí Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV (dále jen Návrh) je předpis, jehož cílem je prostřednictvím harmonizovaných norem převážně trestního práva zajistit účinná opatření v boji proti obchodování s lidmi a ochranu obětí této trestné činnosti.

Návrh stanoví státům povinnost zavést do svých právních řádů opatření zajišťující trestnost jednání souvisejících s obchodováním s lidmi. Státy se zavazují stanovit za trestné činy související s obchodováním s lidmi trest odnětí svobody s horní hranicí alespoň 6 let.

Dále *Návrh* stanoví povinnost zavést zvláštní skutkové podstaty a zvlášť přitěžující okolnosti s vyššími trestními sazbami v závislosti na závažnosti trestného jednání.

Státy jsou povinny zajistit odpovědnost právnických osob za jednání související s obchodem s lidmi a zavést sankce, jimž by právnické osoby podléhaly. Dlužno dodat, že v České republice v účinné⁶ trestně-právní úpravě odpovědnost právnických osob zakotvena není, a není ani zakotvena v úpravě účinné počínaje rokem 2010⁷.

² Podle odhadů amerického Úřadu pro monitoring a potírání obchodu s lidmi se počet obětí pohybuje mezi 4 – 27 milióny.

³ Zpráva za rok 2008, dostupná na <http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2008/105387.htm>.

⁴ Committee on Action against Trafficking in Human Beings – CAHTEH.

⁵ Uzavřena byla 3. 5. 2005. Českou republikou nebyla zatím ratifikována z důvodu trestní odpovědnosti právnických osob, která není v českém trestním právu zakotvena.

⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

V případě obětí pak členské státy zajistí, aby oběti obchodování s lidmi nebyly stíhány nebo aby jim nebyly ukládány tresty za nedovolenou činnost, jíž se účastnily v důsledku toho, že byly objekty trestné činnosti související s obchodováním s lidmi.

Návrh se věnuje kromě hmotně-právních otázek také procesně-právním opatřením. Stanoví ukazatele nezbytné k určení příslušnosti, který stát, resp. které jeho orgány činné v trestním řízení budou provádět trestní stíhání pachatele. *Návrhem* dochází k rozšíření pravidla extraterritoriální příslušnosti. *Návrh* podporuje koordinaci orgánů členských států činných v trestním řízení.

Pozornost v oblasti trestního řízení je také věnována obětem obchodování s lidmi. *Návrh* rámcového rozhodnutí definuje pojem zvlášť ohrožené oběti. Státy musí zajistit těmto zvlášť ohroženým obětem právo na zvláštní zacházení s cílem předejít jejich druhotnému poškození⁸, a to za předpokladu, že nebudou dotčena práva obhajoby.

Členským státům je nařízením uložena povinnost zajistit obětem obchodování s lidmi účinnou pomoc⁹ během trestního řízení i po jeho skončení.

Závěrem ukládá *Návrh* členským státům, aby usilovaly o zamezení poptávky podporující všechny formy vykořisťování a dbaly o důslednou prevenci tohoto negativního jevu.

Stanovisko vlády ČR:

Vláda ČR s *Návrhem* v obecné rovině souhlasí, k některým jeho ustanovením má však připomínky. *Návrh* obsahuje množství vágních a nejasných ustanovení. Jako problematická se vládě ČR jeví zejména některá ustanovení týkající se obětí obchodování s lidmi. Zásadní připomínku má vláda ČR k úplné dekriminální oběti této trestné činnosti. Vláda ČR považuje za nevhodná ustanovení upravující poskytování právní pomoci oběti za stejných podmínek, jaké má podle vnitrostátních předpisů obžalovaný. Pomoc obětem této trestné činnosti by neměla být vázána na jejich spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, ale měla by být bezpodmínečná.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**
Dokument se nyní nachází v přípravné fázi v Evropském parlamentu.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** Návrh rámcového rozhodnutí Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV a rámcovou pozici vlády ČR k němu;

⁸ To znamená zejména zabránit vizuálním kontaktům obětí a pachatelů, dále zabránit, aby oběť vypovídala ve veřejném pojednání. Členským státům se doporučuje využívat institutu utajovaného a chráněného svědka.

⁹ Pomocí se myslí zejména psychologická pomoc a poradenství, tlumočnické služby, sociální služby i právní pomoc.

2. **u s n á š í s e** postoupit dokument spolu se svým usnesením a stanoviskem vlády k projednání ústavně právnímu výboru.

Pavel Vanoušek v. r.
ověřovatel výboru

Soňa Marková v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru